

Η σημασία των λέξεων

Συνώνυμα: Ονομάζονται οι λέξεις που, παρά την φθογγολογική τους διαφοροποίηση, έχουν περίπου την ίδια σημασία: *π.χ. σκέφτομαι, στοχάζομαι, διαλογίζομαι, διανοούμαι, συλλογιέμαι.*

Προσοχή! Συχνά δεν μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε το ένα συνώνυμο στη θέση του άλλου. Θα πρέπει προηγουμένως να σκεφτούμε προκειμένου να βρούμε τη συνώνυμη που ταιριάζει καλύτερα σ' αυτό που θέλουμε να πούμε.

Ταυτόσημα: Ονομάζονται οι λέξεις που έχουν ακριβώς την ίδια σημασία: *π.χ. στέγη – σκεπή, γίδα – κατσίκα, όρνιθα – κότα.*

Ομώνυμα ή Ομόηχα: Ονομάζονται οι λέξεις που προφέρονται με τον ίδιο αλλά διαφοροποιούνται σημασιολογικά. Συνήθως διαφοροποιούνται και ως προς την ορθογραφία τους. Π.χ. δανεικός (< δανείζω) # δανικός (από τη Δανία), διάλειμμα (διακοπή) # διάλυμα (< διαλύω), κλίμα (ενός τόπου) # κλήμα (το αμπέλι).

Παρώνυμα: Ονομάζονται οι λέξεις που ενώ μοιάζουν στην προφορά διαφοροποιούνται ως προς τη σημασία τους. Αυτός είναι και ο λόγος για τον οποίο συχνά συγχέουμε τις σημασίες ορισμένων λέξεων. Στην περίπτωση που το σημείο διαφοροποίησης δυο λέξεων είναι η συλλαβή τονισμού, τότε κάνουμε λόγο για τονικά παρώνυμα. Π.χ. έκθλιψη (στη γραμματική) - έκλειψη (~ ηλίου), ήμερος - ήρεμος, γέρνω - γερνώ, γέρος (ηλικιωμένος) - γερός (δυνατός).

Αντώνυμα ή Αντίθετα: Ονομάζονται οι λέξεις που έχουν εντελώς διαφορετική σημασία μεταξύ τους: *π.χ. χοντρός – λιγνός, ωραίος – άσχημος, καλός – κακός.*

Ομόρριζα: Ονομάζονται οι λέξεις που έχουν την ίδια ρίζα, δηλαδή το τμήμα της λέξης που δηλώνει τη βασική της σημασία: *π.χ. διαβάζω – διάβασμα.*

Παράγωγα: Ονομάζονται οι λέξεις που παράγονται από το θέμα μιας άλλης εφόσον προσθέσουμε μια παραγωγική κατάληξη: *π.χ. φωνή – φωνάζω.*

Σύνθετα: Ονομάζονται οι λέξεις που προκύπτουν από την ένωση δύο τουλάχιστον απλών λέξεων ή τη σύνθεση μιας πρόθεσης ή ενός αχώριστου μορίου με μια λέξη. Το α' συνθετικό μπορεί να είναι ουσιαστικό, επίθετο, αριθμητικό, ρήμα, επίρρημα, πρόθεση ή αντωνυμία, *π.χ. εκ + φράση = έκφραση, α + κακός = άκακος, ξανά + διαβάζω = ξαναδιαβάζω.*

Παρασύνθετα: Ονομάζονται οι παράγωγες λέξεις που παράγονται όχι από απλές αλλά από σύνθετες λέξεις: π.χ. καλώς + ορίζω = καλωσορίζω (σύνθετη) – καλωσόρισμα (παρασύνθετη).

Ασκήσεις

1.α. Να συμπληρώσετε τα κενά με το κατάλληλο ρήμα από αυτά που ακολουθούν.

Μετασχηματίζω, ανακαινίζω, μεταρρυθμίζω, μεταστρέφω, μεταμφιέζω, μεταποιώ, μεταμορφώνω, μεταπλάθω, μετουσιώνω, τροποποιώ, μετατρέπω, μεταβάλλω

- 1) Συνηθίζει ναάποψη, όταν κρίνει ότι η προηγούμενη δεν τον εξυπηρετεί.
- 2) Η Κίρκη τους συντρόφους του Οδυσσέα σε γουρούνια.
- 3) Ο ληστής, για να μην τον αναγνωρίσουν.
- 4) το παλτό της, για να το φορέσει και η κόρη της.
- 5) Η αληθινή τέχνη την πραγματικότητα.
- 6) Όλοι οι υπουργοί Παιδείας αναλαμβάνουν τα καθήκοντά τους με το όραμα νατο εκπαιδευτικό σύστημα.
- 7) Ο ρόλος του χριστιανισμού είναι να την καταναλωτική κοινωνία σε κοινωνία αγάπης.
- 8) Με τα επιχειρήματά του κατάφερε την τελευταία στιγμή νατην κοινή γνώμη και να κερδίσει τις εντυπώσεις.
- 9) Ύστερα από παρέμβαση της αντιπολίτευσης μερικές διατάξεις του νομοσχεδίου για την υγεία.
- 10) Εξαιτίας της αρρώστιας τα σχέδιά του.
- 11) Στο μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας ο άρτος και ο οίνος.....σε σώμα και αίμα Χριστού.
- 12) Αποφάσισα να το κατάστημά μου.

(Γλωσσικές ασκήσεις)

β. Να τοποθετήσετε την κάθε λέξη στην κατάλληλη θέση:

στόχο, αποτελεί, ανάπτυξη, περίοπτη, νέο, μεθόδους, κρίνεται, διαχέεται, προστασία, ορίζοντα, έξαρση, μέσο.

- 1) Η θανατική ποινή δεν είναι..... εκδίκησης.
- 2) Ο καταναλωτισμόςτρόπο διεξόδου από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο σύγχρονος άνθρωπος.
- 3) Στην ενός φαινομένου όπως ο καταναλωτισμός συμβάλλουν και διάφοροι κοινωνικοοικονομικοί παράγοντες.
- 4) Τα παιδιά αποτελούν της διαφημιστικής προπαγάνδας.
- 5) Οι διαφημιστές χρησιμοποιούν παραπειστικές προκειμένου να δελεάσουν τα παιδιά.
- 6) Η εξέλιξη ανοίγει έναν τεράστιο φιλοσοφικών, κοινωνικών σχέσεων.
- 7) Ο αυτοματισμός δεν είναι ένα φαινόμενο.
- 8) Κυβερνήσεις και επιχειρηματίες, προωθούν την νέων μορφών τουρισμού.
- 9) Η τουριστική ανάπτυξη και η του περιβάλλοντος πρέπει να βρίσκονται σε σχέση ισορροπίας.
- 10) Η βία ως η πιο αποδοτική λύση σε κάθε πρόβλημα.
- 11) Η βία και εκδηλώνεται παντού.
- 12) Η ισότητα των φύλων κατέχει θέση στο Κοινοτικό Κεκτημένο.

2.α. Να συμπληρώσετε τα κενά στις προτάσεις που ακολουθούν με ένα από τα παρακάτω συνώνυμα.

Ιδιαιτερότητα, ιδιορρυθμία, ιδιοτροπία, ιδιοσυγκρασία, εκκεντρικότητα, παραξενιά

1. Φοράει μπότες μέχρι το γόνατο και βραδινό κοστούμι· τέτοιεςείναι συνηθισμένες στους καλλιτέχνες, για να τραβούν την προσοχή.
2. Στιςτου οφείλεται ότι ζει απομονωμένος, χωρίς φίλους και παρέες.
3. Λόγωδεν μπορεί να συνεργαστεί με τους άλλους.
4. Τιςτου χαρακτήρα της άλλοι τις ανέχονται και άλλοι όχι.
5. Είναι όλο· ούτε μια μέρα δεν μπορείς να ζήσεις μαζί του.
6. Η της ζωγραφικής του όχι μόνο δεν ενοχλεί, αλλά επαινείται από πολλούς, γιατί τη θεωρούν στοιχείο προσωπικού ύφους.

(Γλωσσικές ασκήσεις)

β. Να τοποθετήσετε την κάθε λέξη στην κατάλληλη θέση: **αναδειξεί, υφίστανται, θίγουν, επηρεάζεται, είναι, θεωρούν, συνεχιστεί, μιμείται, έχασε, πέφτουν, ενδιαφέρονται, απολέσει, πειστούν,**

- 1) Ανισότητες, είναι οι πραγματικές καταστάσεις που, κυρίως, τις γυναίκες.
- 2) Η ευρωπαϊκή ιδέα στην πορεία αυτών των χρόνων, μεγάλο μέρος της ελκυστικότητάς της.
- 3) Οι πολίτες πρέπει νακαι πάλι ότι η Ευρώπη είναι το κοινό μας σπίτι.
- 4) Τα παιδιά ακόμη θύματα της πιο στυγεράς βίας.
- 5) Η τέχνη επιζητεί να άδηλες παραμέτρους της ζωής μας.
- 6) Ο καλλιτέχνης τον ίδιο αυτόν κόσμο όπου όλοι είμαστε συγγάτοικοι.
- 7) Το διαδίκτυο ένα ιδανικό πεδίο ανάπτυξης του διαλόγου.
- 8) Πολλοί ειδικοί ότι η διαδικτυακή πληροφορία θα τη σημασία της, εάν δεν βρεθεί ένας τρόπος πιστοποίησης της εγκυρότητάς της.
- 9) Η κλιματική αλλαγή θα για πολλές ακόμα δεκαετίες.
- 10) Πολλά είδη ζώων και φυτών αλλαγές στον κύκλο ζωής τους.
- 11) Η Ευρώπη και από τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής που εκδηλώνονται εκτός Ευρώπης.
- 12) Οι νέοι μας σήμερα δεν για την πολιτική.

3. Το ρήμα **παύω** και τα συνώνυμά του **σταματώ, διακόπτω** έχουν γενικά τη σημασία «δε συνεχίζω (να κάνω) κάτι».

Το ρήμα **τελειώνω** και τα συνώνυμά του **τερματίζω, περατώνω, φέρω εις πέρας, αποτελειώνω, ολοκληρώνω, λήγω** δηλώνουν ότι «δε συνεχίζεται να γίνεται κάτι» με την πρόσθετη πληροφορία ότι «έχει περατωθεί, έχει φτάσει στο τελικό του όριο». Από τα δύο τελευταία το **ολοκληρώνω** σημαίνει «τελειώνω κάτι πλήρως ή με πληρότητα», το **λήγω** είναι αμετάβατο.

Συμπληρώστε τα κενά στις προτάσεις που ακολουθούν με ένα από τα παραπάνω ρήματα:

- 1) αύριο η προθεσμία υποβολής δηλώσεων στην Εφορία.
- 2) να ασχολούμαι μ' αυτό το ζήτημα.
- 3) Είμαστε στη δυσάρεστη θέση να σας ανακοινώσουμε ότιτη συνεργασία μαζί σας.
- 4) Η ανέγερση του ναού με τη συνδρομή των πιστών.
- 5) Η επιτροπή ελπίζει ότι σύντομα το έργο της.
- 6) το κάπνισμα ύστερα από την αρρώστια που τον βρήκε.
- 7)σε ένα χωριό, για να ξεκουραστούμε.

(Γλωσσικές ασκήσεις)

4. Να αντικαταστήσετε με άλλες συνώνυμες τους τις υπογραμμισμένες λέξεις.

- 1) Η επιστήμη ως άεναος αγώνας του ανθρώπου.
- 2) η επιστήμη παραμένει προσηλωμένη στην κατάκτηση της γνώσης.
- 3) Η προώθηση των φυσικών επιστημών και η έκρηξη της τεχνολογίας [...] εγείρουν απορίες.
- 4) το άγχος και η αγωνία αλλοτριώνουν [...] την πνευματική ολοκλήρωση των ανθρώπων.
- 5) κάθε επιστημονικό επίτευγμα [...] θα αποβεί [...] καταστρεπτικό.
- 6) Ο ιδιότυπος περιορισμός των αναπήρων από τη δημόσια προβολή έχει να κάνει με τον τρόπο που λειτουργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- 7) Δυστυχώς, δεν έχει αλλάξει σημαντικά η αντιμετώπιση των αναπήρων από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.
- 8) Η ενημέρωση είναι μία από τις λειτουργίες τις οποίες επιτελούν τα μέσα μαζικής επικοινωνίας.

5. Θα μπορούσατε να εντάξετε σε ένα σύντομο κείμενο τις συνώνυμες λέξεις παύω και τελειώνω με τέτοιο τρόπο, ώστε να φαίνεται η νοηματική απόχρωση της καθεμιάς;

6. Να κατατάξετε κλιμακωτά από το ασθενέστερο στο ισχυρότερο τα εξής συνώνυμα:

1. αφοσίωση, αγάπη, λατρεία, συμπάθεια
2. επιδοκιμάζω, εγκρίνω, επαινώ, επικροτώ, εκθειάζω
3. κατάπληξη, απορία, έκπληξη
4. βλαβερός, ολέθριος, άχρηστος
5. αδιαφορώ, μισώ, αποστρέφομαι, απεχθάνομαι
6. άκαρδος, βάρβαρος, άγριος, άπονος, σκληρός
7. αναγκαίος, απαραίτητος, χρήσιμος
8. κάποτε, σπανιότατα, συχνά, σπάνια, συχνότατα, συνήθως
9. εκλιπαρώ, παρακαλώ, ικετεύω
10. ψέμα, τερατολογία, υπερβολή
11. αναγκαίος, χρήσιμος, απαραίτητος
12. αποδοκιμάζω, στηλιτεύω, επικρίνω, αποπαίρνω, καυτηριάζω
13. απαθής, ασυγκίνητος, ανάλγητος, αναισθητός
14. σκεπτικισμός, αβεβαιότητα, αμφιβολία, αμφισβήτηση
15. διαψεύδω, αναιρώ, ανασκευάζω, αντικρούω
16. έχω τη γνώμη, έχω την εντύπωση, έχω την πεποίθηση

(Γλωσσικές ασκήσεις)

7. Σας δίνονται οι εξής συνώνυμες λέξεις:

δύναμη: η γενική έννοια του «δύνασθαι» (ψυχική, σωματική, οικονομική κ.τ.λ.)

ισχύς: χρησιμοποιείται όταν αναφερόμαστε σε άσκηση εξουσίας

ρώμη: η σωματική δύναμη

σθένος: χρησιμοποιούμε τη λέξη για να δηλώσουμε ψυχικές δυνάμεις

-Να εντάξετε την καθεμία σε μια σύντομη περίοδο λόγου.

(Γλωσσικές ασκήσεις)

8. Σας δίνονται συνώνυμα του επιθέτου **γόνιμος** και σύντομες επεξηγήσεις για το πώς ή πού χρησιμοποιείται το καθένα. Να εντάξετε καθεμία από αυτές τις συνώνυμες λέξεις σε ένα κατάλληλο γλωσσικό περιβάλλον.

γόνιμος: έχει την ευρύτερη σημασία απ' όλα

εύφορος: για παραγωγή καρπών

καρποφόρος: 1. για χαρακτηρισμό δέντρου, 2. για ενέργεια με θετικά αποτελέσματα

δημιουργικός: για δημιουργήματα στο πνευματικό και κοινωνικό πεδίο

παραγωγικός: 1) για δημιουργία οικονομικών αγαθών, 2) για κάποιον που παράγει πολύ έργο.

(Γλωσσικές ασκήσεις)

9. Να συμπληρώσετε τα κενά με τις λέξεις πρώην ή τέως και να προσδιορίσετε τη σημασιολογική τους διαφορά.

1. Ο νέος υπουργός διαχώρισε τη θέση του από τον
2. Εγώ παρέδωσα στο σημερινό διευθυντή της Τράπεζας. Είμαι, επομένως, ο διοικητής.
3. Στην εκδήλωση που οργάνωσε το Πανεπιστήμιο προσκλήθηκε ο πρύτανης κ. Χ. και όλοι οι πρυτάνεις του ιδρύματος.
4. Μερικοί αθλητές της Ανατολικής Γερμανίας κατέφυγαν στην Αμερική.

(Γλωσσικές ασκήσεις)

10. Να βρείτε τα συνώνυμα των παρακάτω επιρρημάτων:

αδιακρίτως, αδιάκριτα, άμεσα, τέλεια, τελείως, έκτακτα, ευχαρίστως, συνοπτικά.

11. Να εντάξετε καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις σε προτάσεις προκειμένου να αποτυπωθεί η σημασιολογική της απόχρωση;

A. προβολή – προπαγάνδα – διαφήμιση.

Η λέξη προβολή έχει γενική σημασία και θετικό περιεχόμενο.

B. χορηγώ – επιχορηγώ – επιδοτώ.

Το **χορηγώ** σημαίνει «δίνω» και χρησιμοποιείται συνήθως για χρήματα που δίνονται επισήμως (από το κράτος, οργανισμούς, χορηγούς κ.λπ.) για συγκεκριμένο σκοπό....

Το αρχαίο ρήμα **χορηγώ** (<χορ-ηγός < χορός + άγω) σήμαινε «καταβάλλω χρήματα για την προετοιμασία του χορού στα δράματα», αναφερόμενο σε ιδιώτες χορηγούς ή και σε επίσημες αρχές (δήμος).

12. Στα συνώνυμα:

παρασύρω, παραπλανώ, πλανεύω, δელεάζω, γοητεύω σαγηνεύω υποδηλώνεται η έννοια της «απάτης».

Στα **παρασύρω, παραπλανώ** η δήλωση αυτή είναι σχετικώς ουδέτερη.

Στο **πλανεύω** (πλάνη, πλάνος, αποπλανώ) η εξαπάτηση υπέχει το ερωτικό στοιχείο.

Στο **δελεάζω** (<δέλεαρ) η εξαπάτηση επιτυγχάνεται με θέλγητρα, με προσφορές αρεστές στο υπονήφιο θύμα.

Στο **γοητεύω** (<γότης) η εξαπάτηση διατηρεί το στοιχείο της μαγείας, του μυστηριώδους.

Το **σαγηνεύω** (<σαγήνη = δίχτυ για ψάρεμα) σημαίνει ότι χρησιμοποιώ σαγήνες, θέλγητρα, για να οδηγήσω κάποιον εκεί όπου θέλω παραπλανώντας τον. Τα δύο τελευταία έχουν και καλή σημασία.

-Χρησιμοποιήστε καθένα από τα παραπάνω ρήματα μέσα σε μία φράση, έτσι ώστε να φαίνεται η ιδιαίτερη απόχρωση της σημασίας του.

13. αλλαγή, μεταβολή, μεταλλαγή, τροπή, τροποποίηση, μετατροπή, αλλοίωση, διαφοροποίηση.

Οι παραπάνω συνώνυμες λέξεις εντάσσονται στη γενική σημασία «της μετάβασης από μια κατάσταση (μορφή, σχήμα) σε μια άλλη».

-Χρησιμοποιήστε καθένα από τα παραπάνω ουσιαστικά μέσα σε μία φράση, έτσι ώστε να φαίνεται η ιδιαίτερη απόχρωση της σημασίας του.

14. Να εντάξετε τα παρακάτω συγγενικά ρήματα στο κατάλληλο γλωσσικό περιβάλλον, έτσι ώστε να διακρίνεται η ιδιαίτερη απόχρωση της σημασίας του καθενός.

Μεταφέρω, μετακινώ, μεταθέτω, μετακομίζω, μεταπηδώ, μετατοπίζω, μετατάσσω, μετοικίζω.

15. Να βρείτε όσο το δυνατόν περισσότερα συνώνυμα ή συγγενικά των ρημάτων «εγκρίνω» και «στιγματισμός» και να τα κατατάξετε από τα ασθενέστερα στα ισχυρότερα.

16. Σας δίνονται ζεύγη συνωνύμων που κατά τη χρήση τους συχνά συγχέονται. Να εντάξετε κάθε λέξη σε ένα κατάλληλο γλωσσικό περιβάλλον έτσι ώστε να διακρίνεται η ιδιαίτερη απόχρωση της σημασίας τους.

αμφιβάλλω (συντάσσεται πάντοτε με πρόθεση και με ονοματική πρόταση (ότι, αν)) = έχω επιφυλάξεις ως προς το αν κάτι είναι σωστό

αμφισβητώ = εναντιώνομαι ρητά σε κάτι, απορρίπτω

αναγκαιότητα = η λογική ή ηθική επιταγή

ανάγκη = υποχρέωση που επιβάλλεται συνήθως έξωθεν

ανακηρύσσω > ανακήρυξη: αναφέρεται στην απόφαση απονομής ενός τίτλου

αναγορεύω > αναγόρευση: αναφέρεται στη διαδικασία απόδοσης τιμής, στην τελετή

απολαμβάνω = ευχαριστιέμαι, μου αρέσει

απολαύω = είμαι αποδέκτης (τιμής, εμπιστοσύνης...)

παρέμβαση: έχει αμετάβατη χρήση και συνήθως καλή σημασία

παρεμβολή: έχει συνήθως μεταβατική χρήση και τις περισσότερες φορές κακή σημασία

βιώνω = ζω κάτι ως έντονη και συνειδητή εμπειρία

ζω (μεταβ. ή αμετάβ.) = η ενέργεια του ζην, της ζωής, περνώ τη ζωή μου

17. Οι ακόλουθες λέξεις είναι συνώνυμες, εκφράζουν όμως διαφορετικές αποχρώσεις, διαφορετικούς χρωματισμούς της ίδιας έννοιας. Να χρησιμοποιήσετε τις λέξεις αυτές μέσα σε χαρακτηριστικά παραδείγματα, ώστε να φανεί η σημασιολογική απόχρωση της καθεμιάς:

- **βλέπω, κοιτάζω, παρατηρώ, διακρίνω, αντικρίζω, αγναντεύω**
- **διάλεξη, κήρυγμα, λόγος, μάθημα, ομιλία.**

18. Να συνδυάσετε τις συνώνυμες λέξεις που σας δίνονται με μια κατάλληλη λέξη ή φράση. Στη συνέχεια να εντάξετε μερικά από τα λεκτικά σύνολα που δημιουργήσατε σε ένα ευρύτερο γλωσσικό πλαίσιο.

Ενεργώ διακριτικά

Ενήργησε διακριτικά για να αποφύγει τη δημοσιότητα.

Κινούμαι.....

Κάνω.....

Διεξάγω.....

Δρω.....

Προσπαθώ.....

Παίρνω.....

Αφαιρώ.....

Αποσπώ.....

Λαμβάνω.....

Δέχομαι.....

Περιττός.....

Άχρηστος.....

Παραπλησίσιος.....

Περίσσιος.....

Σταθερός.....

Αμετάβλητος.....

Ευσταθής.....

Σίγουρος.....

Ακλόνητος.....

Φροντίζω.....

Μεριμνώ.....

Επιμελούμαι.....

Προσπαθώ.....

Κρυφός.....

Μυστικός.....

Απόκρυφος.....

Κρυψίνους (επίθετο)....

Αφανής.....

Αόρατος.....

Αδιανόητο.....

Ανήκουστο.....

Πρωτάκουστο.....

Ασύλληπτο.....

Εξωφρενικό.....

Εξωπραγματικό.....

Ενημερώνω.....

Δια φωτίζω.....

Κατατοπίζω.....

Καθοδηγώ.....

Πληροφορώ.....

Αξιόπιστος.....

Έγκυρος.....

Επίσημος.....

Αναγνωρισμένος.....

Αληθινός.....

Γοητευτικός.....

Ωραίος.....

Όμορφος.....

Ελκυστικός.....

Σαγηνευτικός.....

19. Να βρείτε τη σωστή συνώνυμη:

- I. Εναργής:** α)ενεργητικός, β) σαφής, γ)συναρπαστικός
- II. Επιλήψιμος:** α) κατακριτέος, β) περιζήτητος, γ) αποδεκτός
- III. Ευδοκίμω:** α)επιθυμώ, β)αναζητώ, γ)προοδεύω.
- IV. Ζοφερός:** α)ζωηρός, β)εφιαλτικός, γ)ζωντανός.
- V. Ιδεατός:** α)φανταστικός, β)ιδιοτελής, γ)ιδιότροπος.

-
- VI. **Καθολικός:** α)θρησκευτικός, β)μοναδικός, γ)συνολικός.
VII. **Καινοτομία:** α)νεωτερισμός, β)κενότητα, γ)απαισιοδοξία.
VIII. **Καρτερός:** α) θλίβομαι, β)προσδοκώ, γ)απογοητεύομαι.
IX. **Καταιγισμός:** α)συκοφαντία, β) ύβρις, γ)ομοβροντία.
X. **Κατευνάζω:** α)ηρεμώ, β)κατασκευάζω, γ)καταδικάζω.

20. Να εντάξετε καθεμιά από τις παρακάτω συνώνυμες λέξεις σε περιόδους λόγου προκειμένου να αποτυπωθεί η σημασιολογική τους διαφοροποίηση:

1. **Πλεονέκτημα** (για πράγματα)
Προτέρημα (για πρόσωπα)
2. **Συμβάντα** (όσα γίνονται τυχαία)
Τεκταινόμενα (όσα γίνονται με μεθόδευση)
3. **Διαβόητος/περιβόητος** (μόνο για πρόσωπα) αυτός που έχει κακή φήμη
Διάσημος (μόνο για πρόσωπα) αυτός που έχει καλή φήμη
Περίφημος(για πρόσωπα και για πράγματα)για πρόσωπα ορισμένες φορές ειρωνικά
4. **Αναγνωρίζω** (θετική σημασία)
Καταλογίζω (αρνητική σημασία)
5. **Εξαιτίας** (αρνητική σημασία)
Χάρη σε (θετική σημασία)
- 6.**Προξενώ** (αρνητική σημασία)
Προκαλώ (θετική ή αρνητική ή ουδέτερη σημασία) π.χ. προβλήματα, οργή κ.λ.π.
7. **Αιτιολογώ** (τεκμηριώνω, εξηγώ)
Δικαιολογώ (δίνω δίκιο σε κάποιον).

21. Να κατατάξετε σε ζεύγη συνωνύμων τις παρακάτω λέξεις:

Δίκαιος, αμυδρός, αλγεινός, άγιος, χοντρός, αμείλικτος, αδαής, σεπτός, θαμπός, οδυνηρός, σκληρός, άπληστος, άναυδος, ανίδεος, ανάγωγος, αδέκαστος, αδρός, αγενής, ακόρεστος, άφωνος.

22. Να αντιστοιχίσετε σε ομάδες συνωνύμων τις παρακάτω λέξεις:

αναίδεια	-αθεράπευτος
αναπολώ	-αμερόληπτος
ανάσχεση	-σταμάτημα
ανήκεστος	-ακόρεστος
αντικειμενικός	-σκληρός
ανυπερθέτως	-αναίδεια
άοκνος	-ανεξάρτητος
άπληστος	-ακούραστος
άτεγκτος	-αναισχυντία
αυθάδεια	-αναπόφευκτα
αυτεξούσιος	-νοσταλγώ

23. Να βρείτε στη Β' στήλη τη συνώνυμη της κάθε λέξης της Α' στήλης:

Α'	Β'
βλοσυρός	-λαιμαργία
βουλιμία	-γενναιόδωρος
βωμολοχία	-παραγωγικός
γαλαντόμος	-γρήγορος
γόνιμος	-αγριωπός
γοργός	-τιθασεύω
δαμάζω	-χυδαιολογία

24. Να βρείτε τα ζεύγη των συνωνύμων στις δύο στήλες:

Α'	Β
δεινός	-τυραννικός
δεσποτικός	-τουτέστιν
δηλαδή	-συκοφαντία
διαβάλλω	-φοβερός
διαβολή	-συκοφαντώ